

MORTS ACCIDENTALS I MORTS VIOLENTES A TAVERTET, 1568 – 1839

Un dels pocs criteris comunament acceptats relacionats amb la mort és la distinció entre una mort natural i una mort accidental o violenta. Això, malgrat que no deixen de ser conceptes relatius, perquè no deixa de ser bastant “natural” que algú es mori si rep una escopetada o si cau d'un cingle, i, a la inversa, agafar qualsevol malaltia, epidèmia o qualsevol afectació cardiovascular sovint pot ser perfectament “accidental”.

Tots tenim bastant clar quines són en la vida actual les causes de morts accidentals o violentes, però eren semblants els riscos a què estaven sotmeses les persones segles enrere?

A manca de registres civils antics sistemàtics, l'única via per detectar quines maneres hi havia de morir de forma “no natural” en els segles passats són els registres parroquials de defuncions. I com sempre, la recerca està condicionada pel fet que els llibres s'hagin conservat o no. En el cas del Collsacabra, pel que fa a llibres de defuncions, la parròquia que disposa d'una sèrie més llarga és la de Tavertet tot i que també té una llacuna molt important. Sant Julià de Cabrera ha conservat defuncions de 1845 endavant, Fàbregues/Rupit de 1575 a 1595 i de 1770 endavant, l'Esquirol i Pruit no n'han conservat d'antigues. L'arxiu parroquial de Tavertet, en la part que es troba a l'Arxiu Episcopal de Vic conserva defuncions de 1568 a 1595 (llibre ABCDEH/1), 1595 a 1687 (D/1), i de 1799-1839 (D/2), a banda dels que es conserven encara a la parròquia. Així, agafem com a exemple el cas de Tavertet, i per limitacions d'extensió posem com a límit de l'estudi, partint de la periodització dels mateixos llibres conservats, l'any 1839 que tanca el tercer llibre.

Com sempre, a l'hora d'utilitzar una font històrica cal analitzar-ne i matisar-ne el seu valor. En el cas dels registres de defuncions cal tenir en compte que la informació que s'hi recull està condicionada per aspectes personals, procedimentals y socioculturals. El fet que qui fa les anotacions sigui més o menys explícit, o que reculli més o menys detalls,

depèn tant de les directrius que regulin la documentació en qüestió, com també de les ganes i la sensibilitat personal de qui escriu. I qui recull la informació estarà condicionat pel fet que realment tingui la informació correcta i pel fet que cregui convenient o no fer-la constar. Actualment el criteri per obviar certes informacions seria la protecció de dades de caràcter personal. Abans els criteris eren semblants, però basats en aspectes socials o morals. Així, per exemple, molt rarament es fa constar un suïcidi, perquè hagués obligat a enterrar el difunt fora de la terra sagrada i per tant normalment la família, amb complicitat o no del capellà, dissimulava les circumstàncies. Un altre exemple és el de la violència domèstica: la falta de referència a circumstàncies d'aquest tipus i la raonable improbabilitat que les circumstàncies no existissin fa sospitar que fets d'aquesta mena sovint eren amagats i no explicitats.

Sigui com sigui, en la impossibilitat d'objectivar allò que els documents no diuen ens hem de basar en allò que diuen, sense deixar de ser conscients que no sempre diuen tot el que és.

Morts presumptament accidentals

Els llibres de defuncions de Tavertet comencen el 1568. Les partides més antigues són molt concises i quasi no recullen causes ni circumstàncies de cap mena. La primera defunció en què es recull una circumstància “anormal” és la d'un home a qui tot cavant un marge se li esllavissà i li caigué a sobre la terra del marge i un arbre, resultant mort per ofegament. El fet tingué lloc el 20 de desembre de 1589: *“en la masada dels Gronys de la parròchia de Sant Christòfol de Tavertet morí desestradament (y es que cavant en un marge se entrà una glavada de terra juntament ab un hom y cobrí y offegà molt prest), lo senyer en Felip Castell y Correu hereu del mas Castell de dita parròchia, lo qual no tingué temps de rebre los sagraments de la iglésia.* (ABCDEH/1, p. 120)

No documentem cap més ofegament d'aquesta mena, però sí que documentem,

Cingle del Pla Boixer, entre l'Avenc i Rajols. Entre el 1568 i 1839 alguns cingles de Tavertet foren testimonis de morts accidentals, com la de la pastora Maria Teresa Teixidor, el dia 17 de juliol de 1800. Foto: Anna Borbonet

bastants anys més tard, diferents ofegaments “normals”, causats per l'aigua. Així, el 23 d'octubre de 1799 fou enterrada, al cementiri de Tavertet, Antònia Rovira, “*qui en lo dia precedent fou trobada ofegada en la aygua, filla de Francesch Rovira, masover de Managès y de Maria Taresa Dalmau*” (D/2, p. 2). La nena tenia nou anys. Quatre anys més tard succeeix una tragèdia semblant: el 19 d'agost de 1803, “*després de una forta tempestat, en las Valls fou trobada ofegada Marianna, fâtua [és a dir, amb discapacitats intel·lectuals], de quinse anys de edat, filla de Joan Rodrigo y Taresa Manovens, cònjuges,*

masover de aquella caseta vulgo [és a dir, vulgarment anomenada] can Xecó, de la present parròquia de Tavertet” (D/2, p. 23).

Dos ofegaments en un període tan llarg no són molts, però és lògic que sigui així en un indret sense cursos fluvials importants. No s'especifica el lloc on van succeir els ofegaments, però versemblantment degueren passar en algun gorg o alguna bassa.

Si Tavertet no té cursos fluvials importants on ofegar-se sí que té, notòriament, cingles i estimballs. Això fa que hi pugui haver morts accidentals que serien impossibles en altres indrets. Encara que evidentment no cal un cingle per morir d'una caiguda: una altra mena de caiguda, que és l'habitual en d'altres llocs, és la caiguda des d'arbres, i a Tavertet se'n dona un cas: el 4 d'agost de 1804 “*fou enterrat lo cadàver de Joseph Noguer. Morí de una cayguda de un roure sota del qual lo encontraren mort*” (D/2, p. 114).

En d'altres casos relacionats amb caigudes les partides són absolutament poc explícites sobre la circumstància, sense que es pugui intuir si el silenci és casual, o si és un silenci rellevant. És el cas, per exemple, del masover del Sunyer: el 7 de desembre de 1803 “*en la casa del Sunyer morí de una cayguda y havent-se-li administrat lo sagrament de le extrema-unció Miquel Puigderajols, masover de dita casa, viudo dextat de la quondam [que fou] Magdalena Novellas*” (D/2, p. 24). En aquest cas l'home no va morir immediatament (va poder ser extremunciat), i semblaria que l'accident va tenir lloc a la mateixa casa.

Una altra mort per caiguda indeterminada la trobem el 5 de desembre de 1815: “*morí repentinament de una cayguda Joan Sallés, brasser fill dels quondams Francisco Sallés y Rosa Puig, [...], masovers de la casa més nova del Jofré*” (D/2, p. 86).

Finalment, pel que fa a caigudes, dues defuncions sí que estan explícitament relacionades amb els cingles. La primera té lloc el 17 de juliol de 1800, que “*baix de un*

despenyadero en la heretat del mas Rajols [...] fonch trobada morta Maria-Taresa Texidor, pastora, filla dels quondams Sagimon Texidor, bracer, i de Esperansa Branera, cònjuges, de la parròquia de Sant Julià de Cabrera” (D/2, p. 4). Se l’enterrà a Tavertet i devia tractar-se d’una nena o una noia jove. La segona, el 15 de gener de 1827: *“fou enterrat lo cadàver de Joseph Vinyas. Morí de repente de una caiguda del single”*(D/2, p. 124). Se li van celebrar els tres oficis funerals (sepultura, novenari i cap d’any), i per tant es tractava d’un adult.

No cal dir que en totes aquestes caigudes és on és més difícil establir el grau d’ “accidentalitat”, especialment en els casos en què no es pot saber si hi havia una raó per estar prop del cingle o dalt d’un arbre ni es poden saber els detalls de l’accident.

Un darrer cas de mort que probablement s’ha de considerar tràgicament accidental, anterior a aquestes morts que hem vist per caiguda, és el d’un nen mort de fred. El 6 de febrer de 1633 *“trobaran mort Ysidro Fonollet, minió de adat de vuit anys poch més o manco, y era minió que no tenia ús de rahó, y consideràran que lo fret lo avia mort, y fonch soterrat en lo cementiri, al vas de Novellicas perquè sa mara stava allí”* (D/1, p. 65). Cal dir que a banda d’aquesta referència al fred, i de la referència a una “forta tempestat” que hem vist més amunt també tenim, encara que no sigui causa de cap mort, una referència a una nevada el gener de 1639: en la partida de defunció, de 15 de gener de 1639, de Paula Tresserra, que morí en la casa del Pontí, es fa constar que només va poder rebre l’extremunció perquè, segons diu el capellà, *“no’m pogueran venir a cercar per respecta de la neu”* (D/1, p. 76).

I finalment pel que fa a morts presumptament accidentals, recollim quatre casos en

què no queda clar si la causa de la mort va ser natural o no, però que pel capellà que les recollí van ser prou singulars per recollir-ne les circumstàncies. El primer cas va tenir lloc a la Cau (la Calm): el dimecres 16 de desembre de 1615, *“en la casa de la Calm de la parroquia de Sant Christòfol de Tavertet de un colp de desgratia anant a veure las eugas en lo corral morí de nits sens ningun sacraments Barthomeu Parareda, fadrí natural de la casa de la Parareda de Tavartet”* (D/1, p. 34). L’expressió “un cop de desgràcia” no queda clar si s’ha d’entendre en sentit literal (que es va donar un cop o va rebre un cop), o en sentit figurat. El segon cas es refereix a un pidolaire: el 9 de maig de 1644 enterren al fossar de Tavertet *“un pobre mendigo [...] Per relació de altres sabem que dit se deia Salvador Clarà, de dit lloc de Castellterçol. Trobà’s en lo camí qui puia de Solroca a la isglésia de Tavartet, ja en los últims de sa vida”*. El rector el va confessar i extremunciar perquè ja no estava en condicions de res més, *“y morí després en la casa del Jofré de dita parròquia, ahont lo recolliren”* (D/1, p. 83). La descripció fa pensar més aviat en una mort per causes naturals. El tercer cas es dona el 4 de juny de 1669, en què a la tomba del mas Balmes hi enterren Ramon Espaulella, fadrí que, segons diu la partida, *“no ha rebut ningun sacrament perquè l’an trobat mort a la costa de Rajols”* (D/1, p. 117). De nou no és clar si es tractà d’una mort natural o accidental. Finalment també és incerta la causa immediata de la mort en un cas singular, que és el de la bruixa de la Torra, que ja ha estat tractat en altra ocasió en aquesta mateixa publicació¹: el 13 de febrer de 1619 a la tomba de la Torra és enterrada Margarida Torra, la qual *“va morir en la presó del castell de Savasona sens confesar ni combregar ni ningun sacrament, y lo bisba o son vicari*

Anigami
la teva companyia de guies...

Descobreix el nou Centre d'Oci i Aventura del Collsacabra

Mas Les Comes - Ctra C-153 km 18,7 L'Esquirol - Tel: 93 744 72 95 obert festius

general me envià una carta que la enterràs. Y dita Torra era enculpada de Bruxa, que per aquex effecta stava en dita pressó" (D/1, p. 37). És evident que no va morir executada però no és clar si va morir de resultes del procediment judicial o simplement per l'edat i les condicions del captiveri.

Morts violentes

Si en les morts accidentals que hem vist fins ara no sempre és clara la accidentalitat, en el cas de les morts violentes sí que en la pràctica totalitat dels casos hi és evident la voluntarietat per part de qui les causa, tant si es tracta de morts relacionades amb conflictes bèl·lics com si es tracta de morts relacionades amb actes de bandolerisme o coses semblants. I és significatiu —i trist—, constatar que els llibres de defuncions de Tavertet ens testimonien moltes més morts violentes que morts accidentals.

La primera mort violenta que es recull de manera explícita en els llibres de defuncions de Tavertet és del 21 de gener de 1618, època de bandolers i bandositats. Aquest dia fou enterrat Joan Novelles de Munt. Segons la partida de defunció, "*fonch mort dit Joan Novellas ab una scopetada i morí sens ningun sacrament*" (D/1, p. 36). En el mateix període encara de turbulències i inseguretat trobem també, el 22 de maig de 1625, un cas semblant ja que enterren Gaspar Solroca hereu del mas Solroca, que "*morí súbitament sens confessió ni ningun sagrament perquè li tiràran tres scopatades de padranal*"

(D/1, p. 48). Un pedrenyal era una arma de foc de poca llargada, el precedent arcaic de la pistola.

El següent fet violent que ens recullen els llibres és relacionat amb les circumstàncies bèl·liques posteriors a la Guerra dels Segadors i previs al Tractat dels Pirineus (1659) i va afectar tres homes, que foren enterrats en dos dies successius. El 25 de setembre de 1657 és enterrat Antoni Vinyes, bracer, que "*morí a la font del Monjo de una escopetada*" (D/1, p. 104). No hem identificat amb certesa el lloc, però Quirze Parés recull "font del Mongil", com a denominació de la font de la Guàrdia, a l'Equirol² i per les circumstàncies de les morts següents pot ser que es tracti de la mateixa. Efectivament, l'endemà, 26 de setembre, enterren Pere Arau, pagès habitant al mas Correu, el qual "*morí al Coll sa Cabra: passant una armada de fransesos lo matàran*", i just a continuació, el mateix dia, enterren també Antoni Jofré, fadrí bracer, el qual "*morí al Coll sa Cabra de la mateixa manera com lo dalt dit*" (D/1, p. 105). Aquest pas de l'armada francesa pel Collsacabra és testimoni en el "Diari" que escriu en aquella època Joan Guàrdia, pagès de l'Esquirol. Recull aquest autor que el dia de santa Tecla (23 de setembre), l'armada, procedent de Sant Hipòlit, arribà a la casa pairal de la Guàrdia, a poca distància de l'Esquirol, i hi passaren la nit, i l'endemà al matí n'haurien marxat, versemblantment cap el Coll sa Cabra on hauria tingut lloc la topada en què moriren els esmentats.³

**FINQUES
CANTONI S.L.**
construccions i promocions immobiliàries

c/. camí reial, 11 - 08569 cantonigròs
tel. 93 856 50 49 - fax 93 856 51 00
finquescantoni@terra.es

**can
Careda**
carnisseria - cansaladeria
elaboració artesanal

Carrer Major, 107
08511
Sta. Maria de Corcó
L'Esquirol

telèfon
93 856 81 18

F
FAVES COMPTADES
restaurant

Carrer de Serrarols, 3
08511 Tavertet
T 938 525 030
restaurant@favescomptades.com
www.favescomptades.com

Uns anys més tard, el 9 de febrer de 1661, i aparentment en un cas no relacionat ja amb esdeveniments polítics o bèl·lics sinó probablement amb inseguretat genèrica, va morir “de una scopetada”, Antoni Joan Parareda, pagès, sense que es recullin més dades sobre les circumstàncies (D/1, p. 107).

Del 1677, 30 d'agost, tenim una altra defunció que tot i que no explicita que sigui per causes violentes el cert és que ha d'estar relacionada amb les guerres amb França que encara persistien. Així, en el dia esmentat enterren a Tavertet “lo cos de Pere Garcia, cap de esquadra de la companyia de don Joan de Padilla, del troso [terç] de Flandes (D/1, p. 123).

Com ja hem dit, els llibres de defuncions de Tavertet tenen una llacuna molt important, de 1687 a 1799, que fa que no tinguem informació d'un període tan important com la Guerra de Successió. Sí que en tenim, en canvi, pels anys de la Guerra del Francès i en aquest cas és interessant constatar que a Tavertet no hi va haver cap mort violenta relacionada amb aquells esdeveniments. Si que hi hagué, com ja vàrem tractar en un altre article⁴, una dramàtica mortaldat, però no va ser per violència sinó de caràcter epidèmic, encara que afavorida clarament per les circumstàncies violentes o bèl·liques d'aquells anys.

La següent mort de la qual es recull el seu caràcter de mort violenta correspon ja al període del Trienni Liberal. De nou la partida no dona detalls, però es tracta d'un soldat i la seva mort degué estar relacionada amb alguna topada entre absolutistes i constitucionalistes ja que és a la primavera del 1822, temporada en què hi ha documentada la presència a les Guilleries i Collsacabra d'un escamot d'absolutistes⁵. La partida de defunció és del 7 de juny de 1822, dia en què “fou enterrat un home que lo anomenavan Romana Jaume Vinyolas àlias Romana/, de la companyia de Dn. Benet Targarona. Morí lo die antes de una escopetada” (D/2, p. 107).

I des del Trienni les morts violentes ens porten a la Primera Guerra Carlina, la dels Set Anys (1833-1840), que tanca el període que hem posat com a límit. En aquest cas

les conseqüències varen ser més rellevants i tenim morts violentes reiterades en anys successius. Les primeres, el 1835, són quatre morts d'homes de fora de Tavertet però que moren violentament i són enterrats a Tavertet en un mes i mig. El primer és de 19 d'abril de 1835. Cal fer notar que el mateix dia i just abans de la partida en què hi consta la mort violenta, n'hi ha unes altres dues en què tot i que no consta que es tracta de morts violentes és clar que responen a circumstàncies estranyes. Una és la mort de Tomàs Clarà, de Tavertet de trenta i pocs anys, i l'altre correspon a Pau Pons, bracer també de Tavertet. En ambdós casos i de manera inusual es fa constar que són enterrats “a instància del Sr. Regidor de esta [parròquia], Ramon Jofré, pagès”. A aquestes dues segueix, com hem dit, la primera de les partides consecutives de morts explícitament violentes. És enterrat “lo quondam [difunt] Carrasquet anomenat, que de nom de casa se diu Francisco Ruai, pagès del terme de Sant Romà de Sau” d'uns 30 anys (D/2, f. 157). Just a continuació consta l'enterrament, el 21 de maig, de Josep Sabater, d'uns 30 anys, “marit que fou de Maria Coma cònjuges de Santa Maria de Corcò, [...]. Morí en dit dia de mort violenta, después de rebuts los sants sacraments de penitència y viàtich” (D/2, f. 157). En aquest cas la mort no va ser immediata (va rebre sacraments). També a continuació consta l'enterrament, el 6 de juny, de Jaume Pujol, “casat de Manlleu. Morí en dit dia de mort violenta” (D/2, f. 157v). Finalment i encara a continuació de les precedents hi ha l'enter-

rament, el 27 de maig⁶, de Josep Pous, “*soldat, marit que fou de Catarina Freixe*”, de Sant Joan de Fàbregues, d’uns 42 anys (D/2, f. 157v).

Al següent any, 1836, la documentació ens reflecteix que l’estat de guerra segueix afectant Tavertet. El 23 de març s’enterra

Joan Gònima, “fadrí oficial militar”, d’uns 25 anys, fill de Josep Gònima, traginer de Vic. La partida no especifica que morís de mort violenta (D/2, f. 165v), però en tot cas sembla clar que la seva presència a Tavertet era per les circumstàncies de violència.

Pocs mesos després segueix la violència: el 7 de juny de 1836 és enterrat, “*per ordre de la justícia de esta [parròquia]*”, Joan Gall, soldat, de Granollers del Vallès, d’uns 22 anys, el qual “*morí en dit dia de mort violenta*” (D/2, f. 172)⁷. I el novembre del mateix any en dos dies successius tenim altres dues defuncions de soldats: El 8 de novembre de 1836 és enterrat Joan Austrich, fadrí, de Blanes, el qual “*morí en dit dia de mort violenta, después de rebuts los Sants Sacraments de penitència y viàtich*” (cosa que vol dir que no

morí immediatament) (D/2, f. 170)⁸, i l’endemà, dia 9 és enterrat Ramon Serra, estudiant de Tavertet d’uns vint anys, fill de Joan Serra i Margarida Subiranas, el qual va morir el dia 7 després de rebre, com el precedent, penitència i extremunció (D/2, f. 170).

I entrat l’any 1837 segueix el clima bèl·lic i tenim un altre episodi que es va saldar amb cinc morts —cinc enterraments—, en un mateix dia. Efectivament, l’1 de febrer de 1837 s’enterren cinc homes morts violentament. El primer és Pere Mascasas, fadrí soldat de Santa Maria de Corcó, d’uns 25 anys, que morí “*de mort violenta*” i que és enterrat “*per ordre de la justícia*” (D/2, f. 168v). A continuació, també per ordre de la justícia, s’enterra Francesc Bassols, “*fadrí soldat, [...] de Santa Maria de Corcó. Morí en dit dia de mort violenta, de edat vint-y-dos anys poch més o menos*” (D/2, f. 169). Segueix l’enterrament d’Anton Homs, “*soldat, [...] de santa Maria de Corcó. Morí lo dit dia de mort violenta, de edat de trenta set anys poch més o menos*” (D/2, f. 169). Encara a continuació, Josep Piguillem, fadrí soldat, “*morí en dit dia de mort violenta, de edat de vint y sis a vint-y-vuit anys*” (D/2, f. 169). I finalment, encara per ordre de la justícia de la parròquia, es dona també sepultura eclesiàstica a Joan Alou, fadrí soldat, de Corcó, el qual “*morí en dit dia de mort violenta, de edat vint-y-dos anys poch més o menos*” (D/2, f. 169).

I acabem les morts violentes amb una altra mort de la guerra carlina. El 2 de juny de 1838 s’enterra Francesc Sallés, “*militar carlista*”, el qual “*morí de violenta mort en lo dia mateix*” (D/2, f. 176).

Malauradament no disposem d’estudis prou detallats sobre les guerres carlines al Collsacabra que ens permetin contextualitzar totes aquestes morts relacionades amb

**Restaurant
Fussimanya**

08519 TAVÈRNOLES (Osona) Barcelona

Telèfon 93 812 21 88

aquest conflicte. Aquestes dades que acabem de proporcionar podran ajudar a anar coneixent les afectacions locals d'aquest conflicte.

Rafel Ginebra i Molins

NOTES

¹ [Santi Fatjó], "Margarida Torra: notícies de bruixeries al terme de Tavertet", dins *Els Cingles*, núm. 24 (desembre 1989), p. 9-10.

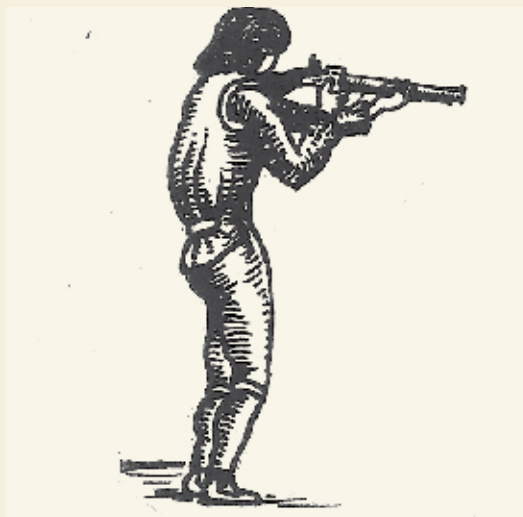
² Quirze Parés, *La despoblació rural i les masies del Collsacabra*, Barcelona: FSVC, 1985, p. 213.

³ Antoni PLADEVALL – Antoni SIMÓN, *Guerra i vida pagesa a la Catalunya del segle XVII: segons el "Diari" de Joan Guàrdia, pagès de l'Esquirol, i altres testimonis d'Osona*, Barcelona: Curial, 1986, p. 93. Tot i que el relat no especifica de manera explícita cap on va marxar l'armada, pel redactat semblaria que no va retornar a la Plana (on els Guàrdia havien de portar els grans), i per tant hauria passat cap a la Garrotxa.

⁴ Vegeu Rafel GINEBRA, "La Guerra del Francès al Collsacabra: refugiats de guerra i crisi humanitària", dins *Els Cingles*, núm. 59 (juliol 2008), p. 7-12. És interessant fer notar que en el cas de Rupit, que també conserva llibres de defuncions per aquests anys, sí que s'hi recullen morts violentes causades pels Francesos el juny de 1812 i el juny i juliol de 1813, a banda de referències a homes de Rupit morts en altres llocs en batalla, com a soldats.

⁵ Vegeu Eduard JUNYENT, *La ciutat de Vic i la seva història*, Barcelona: Curial, 1976, p. 297-298.

⁶ Hi ha, efectivament un error en l'ordre, que és convenientment salvat en anotació marginal indicant que la partida ha d'anar abans que la precedent.

⁷ Aquesta partida està recollida fora del lloc que li correspondria per cronologia, i aquesta circumstància es fa constar amb indicació al marge que remet a la indicació del f. 168v indicant que per cronologia correspon allà.

⁸ Aquesta partida i la següent, que van juntes, estan també recollides fora del lloc que els correspondria per cronologia, amb indicació marginal que es correspon amb la de f. 168v.

⁹ En aquest cas no posa mort violenta, però per lloc i dates i la forma com és anotat al llibre sembla que va junt amb la precedent anotació.

Il·lustració:

Els dibuixos són de Martí Garriga, publicats al llibre *Cançons de bandolers i lladres de camí ral*, de Josep Gibert. Edicions Raima. Moià, 1989.

Forn de Pa L'Era
Pl. Era Nova, 1 Tel. i Fax 93 852 20 46
C. Manya, 4 - Tel 93 852 20 50

La Formatgeria
Bar Restaurant PUNTÍ
CUINA CASOLANA

Tancat el diumenge al vespre i el dilluns tot el dia

Ctra. de Vic a Olot, Km 24
08569 Cantonigròs (Osona-Barcelona)
Tel. 93 852 50 69

RESTAURANT CAN BAUMES
C. de Baix, 2 Tel. 93 856 52 07
08511 TAVERTET

REPARACIÓ DE COTXES
Josep Juvanteny
Taller: C. Pedró, s/n Tel. 93 856 83 27
SANTA MARIA DE CORCÓ